

અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસ.સી.LAIMER:The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ આર. આર. હોલિંગ પી. લિમિટેડ.

વિરુદ્ધ

ઇનકમેટેક્સ કમિશનર, દિલ્હી અને અન્ય.

૨૧ જુલાઈ, ૨૦૦૬

[અરિજિત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧:

કલમ ૨૪૪(૧એ), ૨૬૦ A --- રિફંડ પર વ્યાજ સંબંધિત મુદ્દો ---
હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે કરદાતાનો કેસ **મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ** કેસ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતોઅને કોઈ સંદર્ભ જરૂરી નથી --- તે જ કરદાતાના સંદર્ભમાં અનુગામી મૂલ્યાંકન આદેશમાં, ટ્રિબ્યુનલે અલગ દૃષ્ટિકોણ લીધો અને ટ્રિબ્યુનલના આદેશ સામે મહેસૂલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ હાઇકોર્ટ

દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી --- સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ ---
ઠરાવાયુ:નિ:શંકપણે કાયદાનો એક પ્રશ્ન સામેલ છે જેનો નિર્ણય લેવો જરૂરી છે,
ખાસ કરીને જ્યારે આગામી વર્ષ માટે અપીલ સ્વીકારવામાં આવી હોય અને
ધ્યાનમાં લેવાનો મૂળભૂત પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો હોય --- તેથી, પ્રશ્નમાં રહેલા
આકારણી વર્ષના સંદર્ભમાં યોગ્ય પ્રશ્ન ઘડવા અને આ બાબતની નવેસરથી
સુનાવણી કરવા માટે મામલો હાઈકોર્ટને મોકલવામાં આવે છે.

અપીલકર્તાએ તા.૨૦/૦૬/૧૯૮૬ ના રોજ આકારણી વર્ષ:૧૯૮૬-૮૭
માટે રિટર્ન ફાઈલ કર્યું હતું જેમાં રૂ.૧૫,૩૨૬/- ના કેરી ફોરવર્ડ ગુકસાનનો
દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.તા.૨૩.૬.૧૯૮૭ ના રોજ ફરીથી તેણે સ્રોત પર કર
કપાતને કારણે કેરી ફોરવર્ડ ગુકસાન રૂ.૧૦,૧૦૦/- ઓછું દર્શાવ્યું.તે
તા.૨૯.૭.૧૯૮૭ પર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. દરમિયાન સરકારને જાણવા
મળ્યું કે એક જાપાની કંપની અપીલકર્તા દ્વારા સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલી
કેટલીક ખરીદીઓ પર રૂ.૧.૬૧ કરોડનું કમિશન ચૂકવી રહી છે.
તા.૧૭.૮.૧૯૮૭ના પત્ર દ્વારા, કરદાતાએ આ સ્વીકાર્યું. આકારણી અગાઉ પૂર્ણ
થઈ ગઈ હોવાથી, કરદાતાને તા.૩૧/૦૮/૧૯૮૭ ની નોટિસ જારી કરવામાં
આવી હતી. આવકવેરા અધિનિયમ ૧૪૮. તે જ દિવસે, કરદાતાએ આકારણી
માટે રૂ.૧.૬૧ કરોડની આવક રજૂ કરી અને જણાવ્યું કે જરૂરી કર
તા.૧૯/૦૮/૧૯૮૭ અને તા.૨૭/૦૮/૧૯૮૭ ના રોજ જમા કરવામાં આવ્યો

હતો. રિફંડ કલમ હેઠળ પર વ્યાજ આપવાના પ્રશ્ન પર. કલમ ૨૪૪(૧એ), કરદાતાએ હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું. ૨૬૦એ. હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ સી.આઇ.ટી ના નિર્ણય દ્વારા કેસ આવરી લેવામાં આવ્યો હોવાથી કોઈ સંદર્ભની જરૂર નથી. તેથી હાલની અપીલ.

ત્યારપછીના આકારણી વર્ષ માટે કરદાતાના બીજા સમાન કેસમાં, ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું હતું કે મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કેસ લાગુ પડતો નથી. રેવન્યુએ ચુકાદાની શુદ્ધતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો છે અને હાઇકોર્ટ દ્વારા અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલનો નિકાલ કરવો અને બાબત હાઇકોર્ટને મોકલવી, કોર્ટ

ઠરાવાયુ: ૧. આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૪૪(૧) એવા કેસને આવરી લે છે જ્યાં ૪ ઘટકો હાજર હોય છે. તેઓ છે:(એ) રિફંડ બાકી હોય, (b) કલમ ૨૪૪(૧) માં ઉલ્લેખિત રિફંડનો સંપૂર્ણ અથવા આંશિક ભાગ ૩૧ માર્ચ, ૧૯૭૫ પછી કરવામાં આવેલી કોઈપણ રકમના પરિણામે બાકી હોય, (c) ચુકવણી કોઈપણ આકારણી અથવા દંડના આદેશ અનુસાર થવી જોઈએ, (d) આવી રકમ અથવા તેનો કોઈપણ ભાગ ચૂકવવામાં આવે ત્યારે અપીલ અથવા કાયદા હેઠળની અન્ય કાર્યવાહીમાં આવા કરદાતાએ કર અથવા દંડ તરીકે

ચૂકવવાપાત્ર રકમ કરતાં વધુ હોવાનું જણાયું. કરદાતાએ એ સ્થાપિત કરવું પડશે કે તે ઉપરોક્ત તમામ શરતોને પૂર્ણ કરે છે.[૭૯૧-એફ, જી]

૨. ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, હાઈકોર્ટ આ મામલાની નવેસરથી સુનાવણી કરે તે યોગ્ય છે.નિઃશંકપણે કાયદાનો એક પ્રશ્ન સામેલ છે જેનો નિર્ણય લેવો જરૂરી છે, ખાસ કરીને જ્યારે આગામી વર્ષ માટે અપીલ સ્વીકારવામાં આવી હોય અને ધ્યાનમાં લેવાનો મૂળભૂત પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો હોય.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, સંબંધિત મૂલ્યાંકન વર્ષ સાથે સંબંધિત યોગ્ય પ્રશ્ન ઘડવામાં આવશે.
[૭૯૧-જી-એચ]

મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ સીઆઈટી અને અન્ય,
(૧૯૯૫) ૨૧૬ આઈટીઆર ૭૫૯ એસસી, ઉલ્લેખિત.

નવી દિલ્હી ખાતે દિલ્હી હાઈકોર્ટના તા.૧૯.૨.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી, આવકવેરા અપીલ નં. ૨૫૯/૨૦૦૨ માં.

અપીલકર્તા તર્ફે સી. એસ. અગ્રવાલ, રાહુલ ગુપ્તા, નૂપુર કાનૂનગો અને ભાર્ગવ વિરુદ્ધ દેસાઈ.

પ્રતિવાદીઓ તર્ફે મોહન પરાસરન, એ.એસ.જી., અનુપ્રત શર્મા,
રાજશેખર રાવ, સંજય કુમાર સિંહ અને બી. વી. બલરામ દાસ.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી. પરવાનગી આપવામાં આવી.

અપીલકર્તા દિલ્હી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આવકવેરા
અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૨૬૦(એ) હેઠળ દાખલ
કરાયેલી અપીલને ફગાવી દેવાના આદેશની કાયદેસરતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવે છે, જેમાં
કોઈ સંદર્ભ જરૂરી ન હોવાનું ઠરાવ્યું હતું.

હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે, આવકવેરા અપીલ ટ્રિબ્યુનલ (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') એ
આ બાબતની વિગતવાર તપાસ કરી અને આકારણીની તારીખ શું હતી તે નક્કી
કર્યું. આ એક હકીકતનો પ્રશ્ન હતો જેની કાયદાની કલમ ૨૬૦(એ) હેઠળ
અપીલમાં તપાસ કરવાની જરૂર નહોતી. હાઈકોર્ટે એ પણ નોંધ્યું કે મોટી
ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ સી.આઈ.ટી અને અન્ય [૧૯૯૫
(૨૧૬) આઈ.ટી.આર. ૭૫૯ (એસ.સી.)] માં આ કોર્ટનો નિર્ણય કેસની
હકીકતોને સ્પષ્ટપણે લાગુ પડતો હતો.

અપીલકર્તા તરફના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, હાઈકોર્ટ એ ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગઈ કે ‘મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ’ કેસ (ઉપરોક્ત) માં આપેલા નિર્ણયનો હાલના કેસના તથ્યો સાથે કોઈ સંબંધ નથી. હાઈકોર્ટ દ્વારા કાયદાની કલમ ૨૪૪(૧એ) ના સાચા ક્ષેત્રમર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યો નથી. એ નિર્દેશ કરવામાં આવે છે કે કરદાતા અપીલકર્તાના પોતાના કેસમાં તાત્કાલિક અનુગામી આકારણી આદેશ માટે એટલે કે ૧૯૮૭-૮૮ ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું હતું કે મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝનો કેસ (ઉપરોક્ત) લગભગ સમાન વાસ્તવિક પરિસ્થિતિને લાગુ પડતો નથી. વિભાગે ચુકાદાની ચોકસાઈ પર સવાલ ઉઠાવ્યા છે અને હાઈકોર્ટે ૨૦૦૪ ના આઈ.ટી.એ. ૮૮માં અપીલ સ્વીકારી છે.

જવાબમાં, શ્રી મોહન પ્રસરન, વિદ્વાન એડિશનલ સોલિસિટર જનરલે રજૂઆત કરી હતી કે મોદી ઇન્ડસ્ટ્રીઝના કેસમાં (ઉપરોક્ત) આ કોર્ટના નિર્ણય દ્વારા આ મુદ્દો સ્પષ્ટપણે આવરી લેવામાં આવ્યો છે અને તેથી, હાઈકોર્ટ તેના દૃષ્ટિકોણમાં ન્યાયી હતી.

વાસ્તવિક પૃષ્ઠભૂમિમાં, કાયદાની કલમ ૨૪૪(૧એ) કોઈ ઉપયોગિતા ધરાવે છે કે કેમ તે તપાસવું અમને બિનજરૂરી લાગે છે. એ નોંધવું જોઈએ કે કરદાતાએ તા.૨૦/૦૬/૧૯૮૬ ના રોજ રૂ.૪૧૫૧/- ખોટ જાહેર કરીને

મૂલ્યાંકન વર્ષ માટે તેનું વળતર દાખલ કર્યું હતું. વળતરમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે મૂલ્યાંકન વર્ષ: ૧૯૮૫-૮૬ થી રૂ. ૧૧,૧૭૫/- નું ગુકસાન થયું હતું અને રૂ. ૧૫,૩૨૬/- નું કુલ ગુકસાન આગળ વધારવામાં આવ્યું હોવાનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, તા. ૨૩/૦૬/૧૯૮૭ ના રોજ, કરદાતાએ સુધારેલ રિટર્ન ફાઇલ કર્યું જેમાં રૂ. ૪,૧૫૧/- ના ગુકસાન અને રૂ. ૧૧,૧૭૫/- ના કેરી ફોરવર્ડ ગુકસાનનો સમાન આંકડો દર્શાવવામાં આવ્યો. પરંતુ તેણે મેસર્સ બિલટ્રુ પબ્લિકેશન પ્રાઇવેટ લિમિટેડને આપેલી રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ પર મૂળ સ્થાને કર કપાતને કારણે રૂ. ૧૦,૧૦૦/- ના કર રિફંડનો દાવો કર્યો. તા. ૨૯/૦૭/૧૯૮૭ ના રોજ પસાર થયેલા તથ્યો પર કલમ ૧૪૩(૧) ના સંદર્ભમાં ઓર્ડરે પરત કરાયેલ ગુકસાન સ્વીકાર્યું. આકારણીની કાર્યવાહી ચાલુ હતી ત્યારે વિભાગના ધ્યાનમાં આવ્યું કે સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે એક જાપાની કંપની ભારત સરકારના ઇલેક્ટ્રોનિક્સ વિભાગ દ્વારા ઉપરોક્ત જાપાની કંપની મેસર્સ સુમિટોમો કોર્પોરેશન પાસેથી કરેલી ખરીદીના સંદર્ભમાં કમિશન તરીકે રૂ. ૧,૬૧,૫૨,૪૭૨/- વત્તા રૂ. ૨૧,૭૧,૧૨૧/- ચૂકવી રહી છે. આ રકમ લંડન ખાતે મેસર્સ એલાઇડ પેટ્રો એજન્સીઓના ખાતામાં ચૂકવવામાં આવી હતી. આ માહિતી ભારત સરકાર દ્વારા આવકવેરા વિભાગને આપવામાં આવી હતી.

આ દરમિયાન, એટલે કે તા.૧૭/૦૮/૧૯૮૭ના રોજ, કરદાતા દ્વારા દિલ્હી-III ના આવકવેરા કમિશનરને એક પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો જેમાં તેણે રૂ.૧.૬૧ કરોડ અને તેનાથી વધુ કમિશન આવક સ્વીકારી હતી અને તેના પર કર ચૂકવવાની ઓફર કરી હતી.જોકે, આકારણી અધિકારીએ આકારણી પૂર્ણ કરી લીધી હતી અને પરત કરવામાં આવેલી આવકમાં કમિશનની આવકનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ તા.૩૧/૦૮/૧૯૮૭ પર જારી કરવામાં આવી હતી. તે જ દિવસે કરદાતાએ કલમ ૧૪૩(૧) ના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલા આદેશના સંદર્ભમાં અરજી દાખલ કરી, જેમાં નફા અને નુકસાન ખાતા, બેલેન્સ શીટ અને ફાઇલ કરેલા રિટર્નના આધારે આકારણી કરાયેલ કુલ આવક સાચી ન હતી કારણ કે તેણે કમિશનરને ત્યારબાદ જાહેર કરાયેલી આવકની નોંધ લીધી ન હતી જેમાં તેણે કરવેરા માટે રૂ.૧.૬૧ કરોડની રકમ ઓફર કરી હતી. ઉપરોક્ત સંદેશાવ્યવહારમાં એ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, રૂ.૧ કરોડ અને વિષમ રકમ પર કર તા.૧૯/૦૮/૧૯૮૭ ના રોજ જમા કરવામાં આવ્યો છે અને વધુ રકમ તા.૨૭/૦૮/૧૯૮૭ના રોજ રૂ.૧૭,૧૪૪/- જમા કરવામાં આવ્યો છે.

વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઉભો થાય છે તે એ છે કે કાયદાની કલમ ૨૪૪(૧એ) મુજબ વ્યાજ આપવા માટે કઈ તારીખ ગણવામાં આવશે. આપણે આ પ્રશ્નની તપાસ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે પછીના આકારણી આદેશ માટે

ટ્રિબ્યુનલે અલગ દષ્ટિકોણ અપનાવ્યો હતો અને ટ્રિબ્યુનલના આદેશ સામે મહેસૂલ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલ હાઈકોર્ટમાં વિચારણા હેઠળ છે.

મૂળ મુદ્દો એ છે કે શું ‘મોટી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ’ કેસ (ઉપરોક્ત) કેસના તથ્યો સાથે કોઈ સુસંગત છે.

કાયદાની કલમ ૨૪૪ (૧એ) નીચે મુજબ છે:

જ્યાં કોઈ દાવાની જરૂર ન હોય ત્યાં રિફંડ પર વ્યાજ.

“૨૪૪. XXX XXX XXX

(૧ક) જ્યાં પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત રિફંડનો સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગ, ૩૧ માર્ચ, ૧૯૭૫ પછી, આકારણી અથવા દંડના કોઈપણ આદેશ અનુસાર, કરદાતા દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી કોઈપણ રકમના પરિણામે ચૂકવવામાં આવે છે અને આવી રકમ અથવા તેનો કોઈપણ ભાગ આ કાયદા હેઠળ અપીલ અથવા અન્ય કાર્યવાહીમાં તે રકમ કરતાં વધુ હોવાનું જણાય છે જે આવા કરદાતા કર અથવા દંડ તરીકે ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે, જેમ બને તેમ, આ કાયદા હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર આવા કરદાતાને પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત

દરે સાદું વ્યાજ ચૂકવશે જે તારીખથી આવી રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી તે તારીખથી રિફંડ મંજૂર કરવામાં આવે તે તારીખ સુધી વધુ હોવાનું જણાય છે:

પરંતુ જ્યાં આટલી વધુ રકમ હતામાં ચૂકવવામાં આવી હોય, ત્યાં આવા વ્યાજ દરેક હતાની રકમ પર અથવા આવા હતાના કોઈપણ ભાગ પર, જે વધુ હતું, તે હતા ચૂકવવામાં આવ્યાની તારીખથી રિફંડ મંજૂર કરવામાં આવે તે તારીખ સુધી ચૂકવવાપાત્ર રહેશે:

વધુમાં, અપીલ અથવા અન્ય કાર્યવાહીમાં આદેશ પસાર થયાની તારીખથી એક મહિનાના સમયગાળા માટે આ પેટા-કલમ હેઠળ કોઈ વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં: વધુમાં, જ્યારે કરદાતાને આ પેટા કલમ હેઠળ કોઈ વ્યાજ ચુકવવા પાત્ર હોય ત્યારે પેટા કલમ (૧) હેઠળ વધુ નીકળતી રકમ પર કોઈ વ્યાજ ચુકવવા પાત્ર રહેશે નહીં.

મૂળભૂત જરૂરિયાતો છે: (એ) રિફંડ બાકી હોય, (બ) કલમ ૨૪૪(૧) માં ઉલ્લેખિત રિફંડનો સંપૂર્ણ અથવા આંશિક ભાગ ૩૧ માર્ચ, ૧૯૭૫ પછી કરવામાં આવેલી કોઈપણ રકમના પરિણામે બાકી હોય, (ક) ચુકવણી કોઈપણ આકારણી અથવા દંડના આદેશ અનુસાર ચૂકવવી આવશ્યક છે, (ડ) ચૂકવેલ રકમ અથવા તેનો કોઈપણ ભાગ કાયદા હેઠળ અપીલ અથવા અન્ય કાર્યવાહીમાં

એવી રકમ કરતાં વધુ હોવાનું જણાય છે જે આવા કરદાતા કર અથવા દંડ તરીકે ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે.

કરદાતાએ એ સ્થાપિત કરવું પડશે કે તે ઉપરોક્ત બધી શરતો પૂર્ણ કરે છે.

ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, હાઈકોર્ટ આ બાબતની નવેસરથી સુનાવણી કરે તે યોગ્ય છે. નિઃશંકપણે કાયદાનો એક પ્રશ્ન સામેલ છે જેનો નિર્ણય લેવો જરૂરી છે, ખાસ કરીને જ્યારે આગામી વર્ષ માટે અપીલ સ્વીકારવામાં આવી હોય અને ધ્યાનમાં લેવાનો મૂળભૂત પ્રશ્ન ઘડવામાં આવ્યો હોય. તાત્કાલિક કિસ્સામાં, સંબંધિત મૂલ્યાંકન વર્ષ સાથે સંબંધિત યોગ્ય પ્રશ્ન ઘડવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, હાઈકોર્ટના વાંધાજનક આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને આ બાબત આઈ.ટી.એ નં. ૧૮૮/૨૦૦૪ સાથે નવેસરથી વિચારણા માટે તેને મોકલવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસ.સી. LAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.